

Kathimerini, Athens, Greece

7/16/2000

«Του Κωστή Παπαδημητρίου

Ο ΟΤΕ πρέπει να αποδεσμευθεί τελείως από το ελληνικό κράτος στο πλαίσιο της απελευθέρωσης της αγοράς αλλά ταυτόχρονα η κυβέρνηση πρέπει να εξασφαλίσει ότι ο τηλεπικοινωνιακός οργανισμός δεν θα χρησιμοποιήσει τη δεσπόζουσα θέση ώστε να αποκλείσει τους μελλοντικούς ανταγωνιστές του. Για να γίνει αυτό, το νομοσχέδιο για τις τηλεπικοινωνίες, που παρουσιάστηκε πριν από λίγες ημέρες, θα πρέπει να συμπληρωθεί με λεπτομερείς διατάξεις προκειμένου να αποφευχθούν απρόβλεπτες εξελίξεις και μακροχρόνιες δικαστικές διαμάχες. Αυτή είναι η βασική κριτική που ασκεί ο καθηγητής της Σχολής Stern του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης Νίκος Οικονομίδης, ο οποίος ειδικεύεται στα οικονομικά των δικτύων.

«Ο νόμος χρειάζεται να μεγαλώσει, να καλύψει και άλλα θέματα και να γραφεί από την οπτική γωνία της υποστήριξης του ανταγωνισμού» υπογραμμίζει ο κ. Οικονομίδης στη συνέντευξη που έδωσε στην «Κ». «Έχει μεγάλη σημασία ο νόμος για τις τηλεπικοινωνίες να είναι πιο προσεκτικός από το σχέδιο που δόθηκε στη δημοσιότητα και να δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες μέσα στις οποίες θα δημιουργηθεί και θα αναπτυχθεί ο ανταγωνισμός, ο οποίος θα φέρει χαμηλότερες τιμές και νέα προϊόντα» προσθέτει και υπογραμμίζει ότι «λόγω της σύνθετης φύσης των ζητημάτων των τηλεπικοινωνιών, έχουν μεγάλη σημασία οι λεπτομέρειες του νόμου που θα τεθεί σε ισχύ». Ο νόμος πρέπει να καθορίσει όσο το δυνατόν περισσότερες λεπτομέρειες και να μην αφήσει αυτό το καθήκον στη ρυθμιστική επιτροπή, η οποία εκ των πραγμάτων, καθώς θα είναι καινούρια, δεν θα έχει την απαραίτητη ισχύ, τονίζει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης. «Πρέπει να παραμεριστούν και να καταργηθούν όλοι οι περιορισμοί και τα εμπόδια στη δημιουργία ανταγωνισμού ενώ χρειάζεται διαφάνεια στους διαγωνισμούς για την προμήθεια τηλεπικοινωνιακού υλικού - η τεχνολογία αλλάζει γρήγορα και δεν πρέπει να αγοράζει κανείς με μακροχρόνια συμβόλαια γιατί οι τεχνολογία αλλάζει και οι τιμές πέφτουν» λέει ο κ. Οικονομίδης.

Το άνοιγμα των αγορών πρέπει να γίνει με διαφάνεια και να μην μπορεί ο ΟΤΕ να χρησιμοποιήσει τη δεσπόζουσα θέση που έχει τώρα (χάρη στο μονοπώλιο) ώστε να κρατήσει τους αντιπάλους του στο μέλλον έξω από την αγορά, λέει ο κ. Οικονομίδης και προσθέτει ότι ο τηλεπικοινωνιακός νόμος πρέπει να επιβάλει στον ΟΤΕ να δίνει πρόσβαση στο τοπικό/αστικό δίκτυο σε άλλες εισερχόμενες εταιρείες σε τιμές κόστους.

Η πρόταση νομοσχεδίου, λέει ο κ. Οικονομίδης, αναφέρεται στο «πραγματικό κόστος» χωρίς να διευκρινίζει πώς θα υπολογιστεί αυτό. «Αν αναφέρεται στο λογιστικό κόστος αυτό είναι λάθος γιατί το σημερινό κόστος είναι πολύ μικρότερο από το ιστορικό, λέει ο κ. Οικονομίδης και προειδοποιεί ότι αν δεν καθοριστεί αυτό πιο συγκεκριμένα από τον τηλεπικοινωνιακό νόμο, θα υπάρξουν μακροχρόνιες δικαστικές διαμάχες για τον προσδιορισμό του «πραγματικού κόστους».

Άλλο σημαντικό ζήτημα για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού είναι τα λεγόμενα δικαιώματα διέλευσης του δικτύου (rights of way) που θα πρέπει να δίνονται χωρίς όρους. Το νομοσχέδιο που παρουσιάστηκε από την κυβέρνηση προβλέπει ότι θα δίνονται σχετικές άδειες «εφόσον δεν καθίσταται εφικτή η παροχή συγκεκριμένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών με άλλον λιγότερο επαχθή τρόπο». Αυτό, τονίζει ο κ. Οικονομίδης, είναι πολύ περιοριστικό γιατί σχεδόν σε κάθε περίπτωση θα μπορεί ο ΟΤΕ να προβάλλει βέτο λέγοντας ότι υπάρχει το δικό του δίκτυο. Το δικαίωμα

διέλευσης πρέπει να δίνεται χωρίς όρους, λέει ο κ. Οικονομίδης προσθέτοντας ότι «έτσι όπως δίνεται τώρα δεν είναι προφανές ότι θα μπορέσουν να φτιάξουν καινούρια κυκλώματα καινούριες εταιρείες». Ακόμη θα πρέπει να επιτραπεί σε εταιρείες που έχουν τέτοια δικαιώματα, όπως είναι η ΔΕΗ και ο ΟΣΕ, δηλαδή οργανισμοί που έχουν άλλου είδους δίκτυα να τα πουλήσουν σε άλλες εταιρείες που θα έχουν την τεχνογνωσία και την εμπειρία να τα αξιοποιήσουν καλύτερα, ή να μπορούν να σχηματίσουν κοινοπραξίες με άλλες εταιρείες. Αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να προβλεφθεί από το νόμο, λέει ο κ. Οικονομίδης.

Προβλέψεις πρέπει να γίνουν και για την προστασία των καταναλωτών. Καθώς ο ΟΤΕ θα φύγει από τον έλεγχο της κυβέρνησης, λέει ο κ. Οικονομίδης, θα πρέπει η ρυθμιστική αρχή να έχει τη δυνατότητα να παρέμβει στις τιμές των τελικών υπηρεσιών, θέτοντας για παράδειγμα ένα ανώτατο όριο. Κάτι τέτοιο δεν περιλαμβάνεται στο νομοσχέδιο που δόθηκε στη δημοσιότητα. Αντίστοιχα θα πρέπει να υπάρχει υποχρέωση προσφοράς καθολικής υπηρεσίας, δηλαδή και στους καταναλωτές υψηλού κόστους, κάτι που επίσης δεν περιλαμβάνει το συγκεκριμένο νομοσχέδιο. Μέχρι τώρα ο ΟΤΕ έχει την υποχρέωση να δώσει σύνδεση σε όλους ακόμη και αν είναι ασύμφορο (ορεινά χωριά, νησιά κ.λπ.). Αυτό αλλάζει όταν είναι αντιμέτωπος με τον ανταγωνισμό, επισημαίνει ο κ. Οικονομίδης και πρόσθετε ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί κάποιος μηχανισμός συλλογής φόρων ή τελών που θα δίνονται σε όποιον έχει τη διάθεση να εξυπηρετήσει τις περιοχές υψηλού κόστους. «Θα πρέπει ο μηχανισμός που μαζεύει τα χρήματα να μην μεταβάλει τις συνθήκες ανταγωνισμού (να είναι competitively neutral) αλλά από την άλλη πλευρά να μπορεί να χρηματοδοτεί όποιον είναι διατεθειμένος να προσφέρει τις υπηρεσίες σε μια περιοχή υψηλού κόστους» εξηγεί ο κ. Οικονομίδης.

Σημαντικό για το θέμα του ανταγωνισμού είναι ότι πρέπει να μπορεί κανείς να διατηρήσει τον ίδιο αριθμό τηλεφώνου όταν αλλάζει εταιρεία ώστε να μην έχει αντικίνητρο στην αλλαγή τηλεφωνικής εταιρείας, προσθέτει ο κ. Οικονομίδης. Ακόμη, ένας τρόπος διεύρυνσης του ανταγωνισμού είναι η μεταπώληση τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών. Έτσι «ο ΟΤΕ θα πρέπει να έχει υποχρέωση να πουλάει και χονδρικός για μεταπώληση όλες τις υπηρεσίες που δίνει λιανικώς» επισημαίνει ο κ. Οικονομίδης προσθέτοντας ότι με αυτόν τον τρόπο αναπτύχθηκαν τηλεπικοινωνιακές εταιρείες στις ΗΠΑ αρχίζοντας πρώτα ως μεταπωλητές άλλων - η πιο γνωστή είναι η WorldCom που είναι πλέον η δεύτερη μεγαλύτερη στις ΗΠΑ. Πρέπει βέβαια να καθορίζονται από το νόμο και τιμές που να αφήνουν περιθώριο κέρδους για τον μεταπωλητή. «Τέτοια θέματα έχουν περιληφθεί στον τηλεπικοινωνιακό νόμο του 1996 των ΗΠΑ και σε κάποιο ποσοστό δουλεύουν» υπογραμμίζει ο κ. Οικονομίδης.

«Ο νόμος δεν λέει ξεκάθαρα ότι οι αντίπαλοι έχουν δικαίωμα να βάλουν δικό τους εξοπλισμό σε κάποιο σημείο του δικτύου του ΟΤΕ» υπογραμμίζει ο κ. Οικονομίδης υπενθυμίζοντας τον τρόπο που αναπτύχθηκε η αμερικανική AT&T στη δεκαετία του 1920, η οποία ελέγχοντας τις υπεραστικές τηλεπικοινωνίες δεν επέτρεπε στις τοπικές εταιρείες να συνδεθούν στο δίκτυο τους με τη δικαιολογία ότι δεν είναι συμβατός ο τεχνολογικός εξοπλισμός και σταδιακά σε 15 χρόνια αγόρασε τα περισσότερα τοπικά δίκτυα. Αυτό θα πρέπει να προβλεφθεί από το νόμο ώστε να υποχρεωθεί ο ΟΤΕ να δίνει αυτό το δικαίωμα στις νέες εταιρείες τηλεπικοινωνιών. Τέλος, προσθέτει ο κ. Οικονομίδης, η χορήγηση των αδειών της ασύρματης σταθερής τηλεφωνίας θα πρέπει να γίνει με ανταγωνιστικές προσφορές (competitive bid) και όχι με τα λεγόμενα «καλλιστεία» (beauty contest), δηλαδή με εκχώρηση κατ'επιλογή.

Ποιο είναι όμως το μέλλον του ΟΤΕ στην εποχή της απελευθερωμένης αγοράς τηλεπικοινωνιών; Κατ'αρχήν, απαντά ο κ. Οικονομίδης, θα πρέπει να αποκρατικοποιηθεί πλήρως και να κρατήσει η κυβέρνηση μόνο τη λεγόμενη «χρυσή

μετοχή» (golden share), δηλαδή το δικαίωμα να μπλοκάρει ορισμένου είδους αποφάσεις ώστε να εξασφαλίσει ότι ο ΟΤΕ «θα κρατήσει το λόγο» και θα ανοίξει την αγορά καθώς και ότι δεν πρόκειται να αυξήσει τις τιμές του καταναλωτή. Από εκεί και πέρα είναι δύσκολο να πει κανείς αν ο ΟΤΕ θα γίνει μεγαλύτερος ή μικρότερος, προσθέτει ο κ. Οικονομίδης αλλά θυμίζει ότι η AT&T είχε παλιότερα το 100% του ανταγωνισμού που περιορίστηκε στο 47% όμως η μείωση του μεριδίου της αγοράς αντισταθμίστηκε με το παραπάνω από την αύξηση του κύκλου εργασιών της αγοράς.

Τέλος ο κ. Οικονομίδης καταλήγει ότι με ανάλογο τρόπο πρέπει να ανοίξουν και οι άλλες αγορές που αφορούν δίκτυα όπως είναι η ενέργεια και ιδιαίτερα ο ηλεκτρισμός, και οι μεταφορές (ακτοπλοϊκές και αεροπορικές). »

Προφίλ

«Ο Νίκος Οικονομίδης είναι καθηγητής Οικονομικών στη Σχολή Διοίκησης Επιχειρήσεων Stern του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης. Είναι ειδικευμένος σε θέματα πολιτικής δημοσίου συμφέροντος (public policy) και στα οικονομικά του δικτύου (economics of networks), που άρχισαν να αναπτύσσονται ως ξεχωριστός κλάδος της οικονομικής επιστήμης μόλις το 1985 και ασχολούνται με την οικονομική λογική που διέπει τα δίκτυα τηλεπικοινωνικών, μεταφορών, ενέργειας, υπολογιστών κ.λπ. Ο κ. Οικονομίδης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1954, αποφοίτησε από το Κολλέγιο Αθηνών το 1973, πήρε B.Sc. από το London School of Economics (LSE) το 1976 και M.A. και Ph.D. από το Μπέρκλεϊ του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας το 1979 και 1981 αντίστοιχα. Έχει διδάξει στα πανεπιστήμια Columbia και Stanford. Την περίοδο 1992-93 είχε εκπονήσει μελέτη για τη δημιουργία της δευτερογενούς αγοράς ομολόγων μετά από πρόσκληση της Τράπεζας της Ελλάδος.»